

Gribskov Kommune
Rådhusvej 3
3200 Helsingør
Att. Anne-Mette Ilsøe Mikkelsen

Kystdirektoratet
J.nr. 22/19794-10
Ref. Lea Bank Stigsen
21-03-2023

Afslag til opsætning af mindesmærke inden for strandbeskyttelseslinjen

Ansøgning

Gribskov Kommune har den 1. juli 2022 søgt om dispensation fra naturbeskyttelseslovens¹ § 15 til opsætning af et mindesmærke inden for strandbeskyttelseslinjen på ejendommen matr. nr. 87bz Gilleleje By, Gilleleje, i Gribskov Kommune.

Afgørelse

Kystdirektoratet giver afslag efter naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 1, jf. § 15, til det ansøgte.

I kan læse mere om lovgrundlaget for afgørelsen i bilag 1.

Afgørelsen kan påklages

Afgørelsen kan påklages inden for fire uger.

I kan se en klagevejledning i bilag 2.

Redegørelse for sagen

Generelt om området

Gribskov Kommune ansøger om at opsætte et mindesmærke for jødernes flugt til Sverige i oktober 1943 inden for strandbeskyttelseslinjen ved Strandbakkerne i Gilleleje. Mindesmærket skal markere 80-året for jødernes flugt til Sverige under Anden Verdenskrig, hvorfor mindesmærket ønskes offentliggjort i oktober 2023. Mindesmærket ønskes placeret på ovennævnte matrikel (se figur 1).

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

Figur 1. Kortudsnit. Den røde prik markerer placeringen af mindesmærket. Det orange prikkede område markerer det strandbeskyttede areal. De grå streger markerer de vejledende matrikelskel.

Området, hvor mindesmærket ønskes etableret kaldes Strandbakkerne, som er et åbent areal beliggende ud til kysten foran den bagvedliggende byzone. Det fremgår af ansøgningen, at ”strandbakkerne er et fredet areal, som gennem årene er opkøbt af Bakkelselskabet, en frivillig forening der har rejst penge til jordkøbet ved at afholde de årlige bakkefester i Gilleleje. Bakkelselskabet har dermed sikret, at arealet fremstår uberørt og ubebygget for eftertiden.”

Lokaliteten, hvor mindesmærket ønskes opført, er beliggende inden for den oprindelige 100 meter strandbeskyttelseslinje, der blev indført i 1937. Området er beliggende i landzone og omfattet af fredningen Gilleleje Veststrand, reg.nr. 07852.00. På størstedelen af matriklen er der endvidere registeret beskyttet natur af typen overdrev omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Den 28. november 2013 meddelte Naturstyrelsen, den daværende myndighed for strandbeskyttelseslinjen, dispensation til opsætning af en mindeplade for jødernes flugt til Sverige på ovennævnte matrikel. Mindepladen blevet etableret i forbindelse med markeringen af 70-året for redningen af de danske jøder under Anden Verdenskrig. Mindepladen er placeret ca. 50 meter øst for den ansøgte mindesmærke. Mindepladen er placeret liggende på en sokkel hævet ca. 20 cm over terrænet.

Placeringen af det ansøgte mindesmærke

Mindesmærket ønskes placeret ved Strandbakkerne i Gilleleje, der er beliggende syd for Gilleleje Havn. Ifølge ansøgningen foregik de første sejlads med jøderne fra en bådebro ved Strandbakkerne.

Den ansøgte placering af mindemærket vil ifølge ansøgningen være optimal, da der er ”tale om en historisk korrekt placering, med udsigt over den bro hvorfra

bådene med jødiske flygtninge sejlede fra, med udsigt til Höganäs i Sverige, der var flygtningenes destination, og med udsigt til Gilleleje Havn. Derudover er placeringen ideel i forhold til historiske byvandring, idet Hotel Gilleleje Strand der fungerede som hovedkvarter for Gestapo, Gilleleje Kirke samt havnen alt sammen er placeret i gåafstand af Strandbakkerne, og det er derfor muligt at følge flygtningenes rute når man som besøgende ønsker at se mindesmærket.”

Mindesmærket ønskes placeret ved en eksisterende trampesti og på et areal, hvor der er en lavning i terrænet. Ifølge ansøgningen ønskes mindesmærket placeret i lavningen i mellemrummet mellem de to bagvedliggende huse, således at der ikke blokeres for udsigten. Placeringen for mindesmærket er omkranset af fem store træer. Den eksisterende bænk på lokaliteten fjernes, såfremt der opnås dispensation til mindesmærket. Figur 2 viser to billeder fra lokaliteten, hvor mindesmærket ønskes placeret.

Figur 2. Til venstre ses udsigten fra placeringen, hvor badebroen, der er beliggende samme sted som i 1943, kan ses. Til højre ses den lille trælund, hvor mindesmærket ønskes placeret.

Gribskov Kommune har i ansøgningsmaterialet henvist til, at placeringen efter deres vurdering kan sammenlignes med placeringen af mindesmærket/kunstværket for jødernes flugt ved Peder Mads Strand ved Sletten Havn i Humlebæk, hvor Miljø- og Fødevarerklagenævnet den 9. november 2020 omgjorde Kystdirektoratets afslag til en dispensation (MFKN sagsnr. 20/06996). Ifølge Gribskov Kommune er sagerne sammenlignelige, da der i begge tilfælde er tale om historisk korrekte placeringer, samt at den ansøgte placering er stedbundet. I forhold til den ansøgte placering mener Gribskov Kommune, at placeringen er stedbundet, da de første jøder på nordkysten blev transporteret til Sverige fra Strandbakkerne, at placeringen er i gåafstand fra Gilleleje bymidte og at placeringen er en del af et rekreativt område, hvor lokalbefolkningen ynder at gå ture.

Udformningen af det ansøgte mindemærke

Det ansøgte mindemærke udføres af Karin Lind, og kaldes *Forskudt Horisont*. Mindesmærket udføres i natursten/granit, og har ca. målene H 1,5m x B: 1,4m x D: 1,3m. Det fremgår af ansøgningsmaterialet, at den endelige udformning af mindesmærket endnu ikke er helt på plads ift. mulige indgravninger.

Figur 3 viser en skitse af mindesmærket på den ansøgte lokalitet, mens figur 4 viser størrelsen af mindesmærket på den ansøgte lokalitet.

Figur 3. Skitse af mindesmærket på den ansøgte lokalitet. Den egentlige sten vil være i lidt lysere granit.

Figur 4. Størrelsen af mindesmærket på den ansøgte lokalitet. Til venstre ses mindesmærket siddende fra bænken – arket er 1,5 m x 1,5 m. Til højre ses lokaliteten stående fra en bagvedliggende sti i området (Fyrstien).

Det fremgår af ansøgningsmaterialet, at kunstneren ønsker at ”skabe en mindelund, der inddrager de besøgende, ved at sætte dem i en aktiv position i forhold til elementerne. Udgangspunktet er Gilleleje, oktober 1943, men jeg vil gerne skabe en refleksion over flugt i et større perspektiv, det at blive tvunget væk, at blive revet midt over i sit liv. Mennesker på flugt vedkommer os alle og er, desværre, meget aktuelt.” Det fremgår endvidere af ansøgningsmaterialet, at ”hvis man kommer til Gilleleje for at opsøge sporene efter oktober 1943, vil man navigere efter stederne, besøge kirken, finde billedkunstner Gerda Thune Andersens mindeplaketter rundt i byen. Mindesmærket i Strandbakkerne lægger sig i laget af markeringer.”

Supplerende oplysninger pga. varsel af afslag

Kystdirektoratet har i forbindelse med sagsbehandlingen varslet afslag til det ansøgte mindesmærke. På denne baggrund har Gribskov Kommune fremsendt supplerende oplysninger til ansøgningen.

Gribskov Kommune har på baggrund af Kystdirektoratets varsel af afslag oplyst, at kommunen på baggrund af mindestenen placering op ad de eksisterende træer mener, at hensynet til åbne områder i landzone ikke bør være relevante i det konkrete tilfælde. Derudover henviser kommunen til, at mindestenen placeres foran bebyggelse i området samt er beliggende tæt ved en offentlig befæstet sti, Fyrstien. Kommunen håber derfor, at mindestenen kan vurderes som værende placeret i et udbygget område i tilknytning til eksisterende anlæg.

Gribskov Kommune har desuden forespurgt Kystdirektoratet, om fjernelse af den eksisterende mindeplade på matriklen, vil have afgørende betydning for vurderingen af sagen.

Gribskov Kommune har i forbindelse med Kystdirektoratets behandling af sagen fremsendt Fredningsnævnet for Nordsjællands afgørelse af 5. september 2022 vedrørende mindestenen. Det fremgår af Fredningsnævnets afgørelse, at Fredningsnævnet har meddelt dispensation til opsætning af et mindesmærke på den ansøgte placering.

Gribskov Kommune har desuden forespurgt Kystdirektoratet, om det har afgørende betydningen for direktoratets vurdering

Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse

I behandlingen af en ansøgning om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen vurderer Kystdirektoratet, om det ansøgte kan påvirke Natura 2000-områder eller dyre- og plantearter på habitatdirektivets bilag IV. Læs evt. mere herom i bilag 1.

Natura 2000

Det nærmeste Natura 2000-område (nr. 195, Gilleleje Flak og Tragten) ligger ca. 100 m mod nord. Natura 2000-området omfatter habitatområde nr. 171.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området ses i bilag 3.

Idet der meddeles afslag på ansøgningen har Kystdirektoratet ikke foretaget en nærmere vurdering af, om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil kunne påvirke Natura 2000-området væsentligt.

Bilag IV-arter

Kystdirektoratet har i den konkrete sag, hvor der meddeles afslag, ikke foretaget en vurdering af, om det ansøgte kan medføre beskadigelse/ødelæggelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Begrundelse for afgørelsen

Det ansøgte ligger inden for strandbeskyttelseslinjen og forudsætter derfor dispensation efter naturbeskyttelsesloven.

Det fremgår af lovbemærkningerne til en ændring af naturbeskyttelsesloven i 1994 - "kystloven" - at det vil være muligt at opnå dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til at etablere mindre foranstaltninger til støtte for

friluftslivet og dermed til fremme af turismen. Mindre foranstaltninger er f.eks. toiletbygninger, informationstavler og skilte samt andre beskedne opholdsfaciliteter. Det er en forudsætning for at opnå dispensation, at anlægget placeres og udføres under hensyntagen til den omgivende natur.

Kystdirektoratet finder ikke, at det ansøgte mindesmærke falder ind under ovenstående praksis, da opsætning af mindesmærker/kunstværker ikke er en mindre foranstaltning af samme type som de tiltag, der er nævnt i bemærkningerne til kystloven. Kystdirektoratet henviser til Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 17. juni 2022 (MFKN sagsnr. 21/10334).

Mindesmærket skal derfor behandles efter den restriktive dispensationsadgang i naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 1, hvor en dispensation forudsætter, at der er tale om et særligt tilfælde. Den administrative praksis for mindesmærker/kunstværker er særdeles restriktivt.

Kystdirektoratet finder efter en konkret vurdering ikke, at der er tale om et særligt tilfælde, som der kan begrunde en dispensation. I vurderingen har Kystdirektoratet lagt vægt på, at mindesmærket ønskes placeret på et forholdsvist åbent areal beliggende i landzone inden for den oprindelige 100 meter strandbeskyttelseslinje. Det forhold, at mindesmærket opføres op ad eksisterende beplantning, finder Kystdirektoratet ikke, der kan medføre en anden vurdering, da beplantning bl.a. kan fjernes uden dispensation fra strandbeskyttelseslinjen.

Kystdirektoratet finder endvidere, at det forhold, at det ansøgte mindesmærket er historisk stedbundet pga. udsigten til badebroen, Sverige og Gilleleje Havn ikke alene kan begrunde en dispensation fra strandbeskyttelseslinjen. Det er indgået i vurderingen, at redningen af de danske jøder til Sverige foregik mange steder langs den danske kyststrækning mod Sverige. Kystdirektoratet finder ligeledes ikke, at det forhold, at placeringen er ideel i forhold til byvandring, kan tillægges afgørende vægt.

Det er endvidere indgået i vurderingen, at der på matriklen, som en markering af 70-året, allerede er etableret en mindeplade for jødernes flugt til Sverige under Anden Verdenskrig. Kystdirektoratet har vurderet at fjernelse af den eksisterende mindeplade på matriklen, ikke vil have en afgørende betydning for afgørelse. Kystdirektoratet har lagt vægt på, at den eksisterende mindeplade har en langt mindre landskabelig påvirkning end det ønskede mindesmærke. Kystdirektoratet finder endvidere, at det ønskede mindesmærke med sin udformning vil påvirke oplevelsen af landskabet og fremstå som et fremmeelement i det forholdsvise åbne grønne område.

Kystdirektoratet har i vurderingen yderligere lagt vægt på, at en dispensation vil kunne skabe en utilsigtet præcedensvirkning i andre lignende sager, dvs. at andre vil kunne få en forventning om at kunne opnå dispensation til lignende mindesmærket/kunstværker inden for strandbeskyttelseslinjen i strid med lovens formål.

Kystdirektoratet bemærker, at direktoratet ikke finder, at sagen er sammenlignelig med sagen vedr. etableringen af kunstværket/mindesmærket ved Peder Mads Strand ved Sletten Havn i Humlebæk, hvor Miljø- og Fødevarerklagenævnet omgjorde Kystdirektoratets afgørelse. Kystdirektoratet har lagt vægt på, at kunstværket/mindesmærket ved Peder Mads Strand er etableret i den udvidet strandbeskyttelseslinje, i byzone, i et lokalplanlagt område, og i et mere udbygget område meget tæt på parkeringsplads og bebyggelse. I den konkrete sag er tale om et mindesmærke placeret i landzone, inden for den oprindelige 100 meter strandbeskyttelseslinje, på et ikke lokalplanlagt areal og uden tilknytning til eksisterende anlæg.

Afslutningsvis bemærker Kystdirektoratet at etablering af en mindepark på arealet vil betragtes som en ændret anvendelse, som vil kræve en dispensation fra strandbeskyttelseslinjen.

Kystdirektoratet meddeler på denne baggrund afslag til det ansøgte mindesmærke.

Med venlig hilsen

Lea Bank Stigsen
+45 20 86 64 02
lbs@kyst.dk

Bilagsliste:

- Bilag 1: Lovgivning
- Bilag 2: Klagevejledning
- Bilag 3: Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området

Afgørelsen er også sendt til:

- Selskabet Gilleleje Strandbakker, kasserer@bakkeselskabet.dk
- Gribskov Kommune, gribskov@gribskov.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Gribskov, gribskov@dn.dk
- Friluftsrådet central, fr@friluftsradet.dk
- Friluftsrådet, Kreds Nordsjælland, nordsjaelland@friluftsradet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og dof@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Gribskov, gribskov@dof.dk
- Dansk Botanisk Forening, Sjællandskredsen, oestkredsen@botaniskforening.dk
- Dansk Kano og Kajak Forbund, miljo@kano-kajak.dk
- Danmarks Jægerforbund, sager@jaegerne.dk
- Fredningsnævnet for Nordsjælland, nordsjaelland@fredningsnaevn.dk

Afgørelsen offentliggøres desuden på Kystdirektoratets hjemmeside, www.kyst.dk.

Bilag 1: Lovgrundlag

Naturbeskyttelsesloven

Af naturbeskyttelseslovens² § 15 fremgår, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af strandbredder eller af andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen. Formålet med bestemmelserne om strandbeskyttelse er at sikre, at arealerne nær kysten bevares så uberørte som muligt. Hermed varetages landskabelige, biologiske og rekreative hensyn.

Forbuddet mod tilstandsændringer betyder bl.a., at der ikke må opføres bebyggelse, foretages terrænændringer eller etableres beplantning inden for strandbeskyttelseslinjen. Der må heller ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

En række ændringer er dog umiddelbart undtaget fra forbuddet. Undtagelserne fremgår af lovens §§ 15a og 15b. Kystdirektoratet har desuden mulighed for at dispensere til visse anlæg, eller hvis der er tale om et særligt tilfælde, jf. lovens § 65b.

Af hensyn til de nationale interesser, der er knyttet til kystområderne, administreres bestemmelserne om strandbeskyttelse meget restriktivt. Der dispenseres desuden kun, når dispensationen vil være uden konsekvenser for den fremtidige administration af strandbeskyttelseslinjen.

Lovgivning om international naturbeskyttelse

Ifølge habitatbekendtgørelsen³ skal Kystdirektoratet, før der gives dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, vurdere om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (en væsentlighedsvurdering). Direktoratet vurderer i den forbindelse, om det ansøgte kan påvirke områdets naturtyper og levesteder samt de arter, som området er udpeget for at bevare. Hvis det ikke kan udelukkes, at det ansøgte kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles dispensation til det ansøgte.

Kystdirektoratet er desuden forpligtet til at varetage beskyttelseshensyn til en række dyr og planter (arter på habitatdirektivets bilag IV) over alt i landet, det vil sige uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder eller udenfor. Der kan ikke gives dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de pågældende dyrearter eller ødelægge de pågældende plantearter.

² Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

³ Bekendtgørelse nr. 2091 af 12. november 2021 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Bilag 2: Klagevejledning

Kystdirektoratets afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentliggjort på vores hjemmeside, regnes fristen dog altid fra offentliggørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- offentlige myndigheder
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Der klages via Klageportalen, der kan findes på www.naevneneshus.dk, eller alternativt på www.borger.dk og www.virk.dk. Der logges ind med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Det koster 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer i gebyr at indgive en klage. Betaling foregår via Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Kystdirektoratet. Kystdirektoratet videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.

Bilag 3: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 195, Gilleleje Flak og Tragten

2.2 Områdets udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 171		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Rev (1170)
Arter:	Marsvin (1351)	

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

(fra [Natura 2000-planen 2022-27](#))